

Naziv originala:
Dracula
Bram Stoker

Copyright © 2015 ovog izdanja Kontrast izdavaštvo

Bram Stoker
Drakula

Urednik:
Vladimir Manigoda

Prevod:
Stefan Kostadinović

Lektura i korektura:
Danilo Lučić

Grafičko oblikovanje:
Jelena Lugonja

Štampa:
Karganović d.o.o.

Tiraž:
500

Izdavač:
Kontrast, Beograd
Klaonička 2, Zemun
e-mail: jakkontrast@gmail.com
kontrastizdavastvo.com
facebook.com/KontrastIzdavastvo
www.glif.rs

**BREM
STOKER**

KONTRAST

1.

DNEVNIK DŽONATANA HARKERA (Zapisan stenografijom)

3. MAJ, BISTRICA

Krenuo iz Minhena 1. maja u 20:35, a stigao u Beč vrlo rano sledećeg jutra; trebalo je da stignemo u 6:46, ali voz je kasnio sat vremena. Čini se da je Budimpešta predivan grad, sudeći po onim prizorima koje sam video iz voza i na osnovu kratke šetnje njenim ulicama. Bojao sam se prevelikog udaljavanja od pruge, jer smo stigli kasno i bio je predviđen što je tačnije moguć polazak po voznom redu. Stekao sam utisak da napuštamo Zapad i zadiremo na Istok; prešavši najzapadniji od prelepih mostova preko Dunava, koji je ovde plemenite širine i dubine, našli smo se usred običaja iz vladavine Turaka.

Krenuli smo manje-više na vreme i posle sumraka stigli u Kluž. Ovde smo prenoćili u hotelu Rojal. Ručao sam, zapravo večerao, piletinu pripremljenu s crvenom paprikom, koja je bila vrlo ukusna, ali čovek od nje ožedni. (Napomena, moram nabaviti recept za Minu.) Pitao sam konobara i on mi je rekao da se to zove „paprikaš“, da je to nacionalno jelo i da ću ga zato verovatno nalaziti celim putem duž Karpata. Ustanovio sam da je moje natucanje nemačkog ovde od velike koristi; štaviše, ne znam kako bih se uopšte snašao bez njega.

Budući da sam u Londonu imao nešto vremena na raspolaganju, bio sam posetio Britanski muzej i proučio u biblioteci karte i knjige o Transilvaniji; sinulo mi je da bi nešto predznanja o tim krajevima

svakako moglo da utiče na sklapanje poslova s plemićem iz te zemlje. Otkrio sam da se okrug koji je spomenuo nalazi na krajnjem istoku tog područja, na samoj tromeđi tri države – Transilvanije, Moldavije i Bukovine, usred Karpata; reč je o jednom od najsirovi- jih i najslabije poznatih delova Evrope. Nisam uspeo da pronađem ni kartu ni knjigu u kojima je ubeležen tačan položaj Drakulinog dvorca, jer još ne postoje karte tog područja koje bi odgovarale našim vojnim zemljopisima; ali utvrdio sam da je Bistrica, poslednja pošta u tom području, prilično poznato mesto. Tu ću pribeležiti nekoliko stvari, kako bih uz njihovu pomoć mogao da osvežim pamćenje kad budem s Minom pričao o ovom putovanju.

Stanovništvo Transilvanije deli se na četiri tamošnje narodnosti: na jugu žive Sasi, a s njima su pomešani Vlasi, koji potiču od Dačana; na zapadu žive Mađari, a na istoku i severu Sekelji. Ja idem među ove poslednje, koji tvrde da su potomci Atila i Huna. To bi zapravo moglo da bude tačno, jer kad su u jedanaestom veku Mađari osvojili ovu zemlju, zatekli su u njoj naseljene Hune. Pročitao sam da je u karpatskoj potkovicu skupljeno sve sujeverje sveta, kao da je središte nekog zamišljenog vrtloga; ako je to istina, moj bi boravak tamo mogao da bude vrlo zanimljiv (Napomena, moram pitati grofa u vezi sa tim).

Nisam dobro spavao, iako mi je krevet bio sasvim udoban, jer su me opsedali čudnovati snovi. Cele mi je noći pod prozorom zavijao pas, što je moglo da utiče na takav nemiran san; ili je stvar u paprikašu, jer popio sam svu vodu iz bokala i ostao žedan. Pred jutro sam zaspao, a probudilo me je uporno kucanje na vrata, pa verujem da sam čvrsto spavao. Za doručak sam pojeo još malo paprikaša i neka- kvu kašu od kukuruznog brašna koju zovu „mamaliga”, pa patlidžan punjen mlevenim mesom, to je izvrsno jelo koje zovu „impletata”. (Napomena, raspitati se i za taj recept.) Morao sam da doručkujem na brzinu, budući da je voz kretao nešto pre osam, ili je barem tako bilo predviđeno, jer kad sam u pola osam odjurio na prugu, sedeo sam u vagonu još sat vremena pre nego što smo krenuli. Izgleda da vozovi voze sve neredovnije što se ide dalje na istok. Kakvi li su tek u Kini?

Ceo dan smo takoreći puzili kroz krajolik ispunjen lepotama. Ponegde bismo videli gradiće ili dvorce na vrhu strmih bregova,

poput ilustracija iz starih crkvenih knjiga; katkad bismo se vozili uz reke i potoke kod kojih je, sudeći po širokim kamenitim nasipima s obe strane, često postojala opasnost od poplava. Potrebna je velika količina vode, i to vode koja brzo teče, kako bi se počistile obale reke. Na svakoj su se stanici nalazile grupe ljudi, katkad čitave gomile, i to u svim mogućim vrstama odeće. Neki su nalikovali seljacima kod kuće ili onima koje sam viđao prolazeći Francuskom i Nemačkom, u kratkim košuljama, s okruglim šeširima i ručno šivenim pantalonama; ali ostali su bili vrlo slikoviti.

Žene su lepo izgledale, osim kad bi im se čovek približio, ali nisu baš pazile na liniju. Sve su nosile košulje širokih belih rukava, a većina je imala velike pojaseve s mnoštvom nekakvih traka koje su se vijorile poput baletskih haljina, ali ispod njih su, dakako, nosile podsuknje.

Najneobičnije su izgledali Slovaci, koji su delovali primitivnije od ostalih, sa svojim velikim stočarskim šeširima, širokim vrećastim pantalonama, belim lanenim košuljama, i glomaznim, teškim, kožnatim pojasevima koji su bili široki tridesetak centimetara, gusto načičkani nitnama od bakra. Imali su široke čizme u koje su upasivali pantalone, dugu crnu kosu i guste crne brkove. Vrlo su slikoviti, ali ne deluju privlačno. Na pozornici bi izgledali kao neka stara istočnjačka banda. Međutim, kako sam čuo, vrlo su bezazleni i pomalo im nedostaje prirodnog samopouzdanja.

Već je bio pao mrak kad smo stigli u Bisticu, koja je vrlo zanimljivo staro mesto. Kako se nalazi praktično na samoj granici, jer se iz nje u Bukovinu dolazi preko prevoja Borgo, prošlost joj je vrlo burna i tragovi toga su i te kako vidljivi. Pre pedeset godina ovde su harali veliki požari, što je pet puta prouzrokovalo strahovitu štetu. Na samom početku XVII veka grad je tri nedelje bio pod opsadom i izgubio trinaest hiljada ljudi, pri čemu su ratne žrtve bile znatno uvećane glađu i zarazom.

Grof Drakula mi je preporučio da se smestim u hotel Zlatna kruna i na svoje veliko veselje sam ustanovio da je u potpunosti staromodan, jer hteo sam, naravno, da vidim što više običaja te zemlje.

Bilo je očigledno da me očekuju, jer kad sam se približio vratima, suočio sam se s dobro raspoloženom postarijom ženom, obučenom u uobičajenu seljačku haljinu; reč je o beloj haljini sa dve dugačke

pregače, prednjom i zadnjom, načinjenima od nekakve obojene tkanine, ali previše su pripijene da bi to bilo pristojno. Naklonila se kad sam se približio.

– Her Englez? – rekla je.

– Da – rekoah. – Džonatan Harker.

Nasmešila se i rekla nešto vremešnome muškarcu u beloj košulji širokih rukava, koji je pošao za njom do vrata. Ušao je unutra, ali odmah se vratio s pismom.

Prijatelju moj, dobro došli u Karpate.

Željno Vas očekujem. Noćas dobro spavajte. Sutra u tri sata krenuće za Bukovinu kočija; jedno mesto u njoj čuva se za Vas. Kod prevoja Borgo sačekaće Vas moja kočija i dovesti do mene. Nadam se da ste ugodno putovali od Londona i da ćete uživati u boravku u mojoj divnoj zemlji.

Vaš prijatelj, DRAKULA

4. MAJ

Saznao sam da je moj krčmar primio pismo od grofa, koji mu je dao uputstvo da mi sačuva najbolje mesto u kočiji; ali kad sam pokušao da saznam pojedinosti, delovao je prilično suzdržano i pravio se da ne razume moj nemački. To nije mogla da bude istina, jer me je do tog trenutka savršeno razumeo; u najmanju ruku, odgovarao je na moja pitanja baš kao da me razume. On i njegova žena, starica koja me je dočekala, izmenili su preplašene poglede.

Promrmljao je da je u pismu i novac, i to je bilo sve što je znao. Kad sam ga upitao poznaje li grofa Drakulu i zna li nešto o njegovom dvorcu, i on i njegova žena su se prekrstili izjavivši da ne znaju ništa o svemu tome i jednostavno odbili dalji razgovor na tu temu. Vreme za polazak već se toliko primaklo da nisam imao vremena da pitam nekoga drugoga, a i sve mi je to bilo vrlo zagonetno, pa čak i neprijatno.

Pre mog odlaska, starica je došla gore u moju sobu i rekla veoma histeričnim glasom: – Zar baš morate da idete tamo? O, mladi Her, zar baš morate?

Toliko se uzбудila da je, po svemu sudeći, izgubila kontrolu i nad ono malo nemačkog kojim je raspolagala, pa ga je sasvim pomešala s nekim drugim jezikom koji uopšte nisam prepoznao.

Uspeo sam nešto da razaberem od svega toga samo na taj način što sam joj postavio mnoga pitanja. Kad sam joj rekao da moram odmah da krenem i da putujem zbog važnog posla, ponovo je zapitala: – Znete li vi koji je danas dan?

Odgovorio sam da je četvrti maj. Odmahnula je glavom i još jednom rekla: – Ma, da! Znam ja to! Znam ja to, ali znate li koji je danas dan? Kad sam rekao kako je ne razumem, nastavila je: – Dan je uoči Đurđevdana. Zar ne znate da će noćas, kad sat otkuca ponoć, svi zli stvorovi na svetu biti na vrhuncu snage? Znete li vi kuda idete i u šta se upuštate?

Bilo je očigledno da se izuzetno uznemirila, pa sam pokušao da je smirim, ali bez ikakvog učinka. Na kraju se bacila na kolena i počela da me proklinje da ne idem; da pričekam bar dan-dva pre nego što krenem.

Sve je to bilo sasvim besmisleno, i nisam se osećao baš ugodno. Međutim, posao treba obaviti i ne smem da dopustim da ga išta omete. Zato sam pokušao da je nagovorim da ustane i rekao joj s najvećom ozbiljnošću da joj zahvaljujem, ali da mi je odgovornost napreča i da moram da krenem. Posle toga je ustala i obrisala oči, pa skinula brojanicu s vrata i ponudila mi je. Nisam znao šta da uradim jer su me kao pripadnika anglikanske crkve naučili da takve stvari smatram idolopoklonstvom, pa ipak, činilo mi se vrlo nepristojnim odbiti molbu te starice koja je bila sasvim dobronamerna, a pri tome i u takvom stanju. Verovatno je opazila kolebanje na mom licu, jer mi je stavila brojanicu oko vrata i rekla: – Uzmite, zbog vaše majke. – Posle toga je izašla iz sobe. Ovo upisujem u dnevnik dok čekam kočiju, koja naravno kasni; brojanica mi je još uvek oko vrata. Ne znam da li zbog straha te starice, ili zbog mnogobrojnih predanja o duhovima koja su vezana za ovo mesto, ili zbog same brojanice, nisam ni približno onako smiren kao obično. Stigne li ova beležnica do Mine pre mene, neka joj prenese moje pozdrave.

Evo i kočije!

5. MAJ, DVORAC

Jutarnje sivilo je prošlo i sunce se nalazi visoko iznad udaljenoga horizonta, koji deluje nazubljeno; ne znam čine li ga takvim drveće ili brežuljci, jer nalazi se na takvoj daljini da se male stvari ne mogu

razlučiti od velikih. Nisam pospan, a kako me niko neće zvati pre nego što se probudim, prirodno je da se posvećujem pisanju sve dok me ne obuzme san. Dogodilo se mnogo toga neobičnog što moram da zapišem. Kako ljudi koji će ovo čitati ne bi pomislili da sam se prejeo pre odlaska iz Bistrice, tačno ću opisati večeru. Ručao sam nešto što ovde zovu „razbojnički odrezak”; reč je o komadima slanine, luka i govedine, koji se začine crvenom paprikom, nabodu na štapiće i peku na žaru, poput običnih londonskih ražnjića! Vino koje sam pio, zlatni medijaš, neobično je resko, ali nimalo neugodno. Popio sam tek nekoliko čaša ovog vina, i ništa drugo.

Kad sam ušao u kočiju, kočijaš još uvek nije bio na svom mestu i video sam ga kako razgovara s gazdaricom. Očigledno su pričali o meni, jer su me često gledali, a neki ljudi koji su sedeli na klupi pred vratima – čiji naziv u prevodu znači „mesto za razgovor” – približili su se i slušali šta se priča, pa me zatim gledali, uglavnom s izrazom sažaljenja. Čuo sam mnoge reči koje su se često ponavljale, neobične reči, jer u grupi je bilo ljudi više narodnosti. Stoga sam neupadljivo izvadio iz torbe svoj višejezični rečnik i pogledao šta te reči znače. Moram priznati da me njihovo značenje nije osokolilo, jer spominjali su se Ordog – Sotona, pokol – pakao, stregoika – veštica, pa vrolok i vlkoslak; ove dve poslednje reči označavaju istu stvar, s time da je jedna slovačka, a druga srpska. Odnose se na vukodlaka ili vampira. (Napomena, moram pitati grofa o tom praznoverju.) Kad smo krenuli, ljudi u grupi skupljenoj oko vrata krčme, kojih je sada već bilo vrlo mnogo, prekrstili su se svi do jednoga i usmerili prema meni dva prsta, kažiprst i mali prst. Uz nešto poteškoća naveo sam jednog svog saputnika da mi kaže šta su time mislili. Isprva nije hteo da ponudi tumačenje, ali kad je čuo da sam Englez, objasnio je da je to magični znak kojim se štiti od uroka. Bilo mi je neugodno da čujem to na početku puta na nepoznato mesto gde ću se naći s nepoznatim čovekom; ali svi su delovali dobronamerno, i toliko rastuženo i saosećajno da je to jednostavno moralo da me dirne. Nikad neću zaboraviti poslednji pogled koji sam bacio na dvorište krčme i gomilu slikovitih ljudi u njemu, kako se redom krste dok stoje oko širokog dvorišnog ulaza, u čijoj su pozadini gusto rasli oleanderi i narandžina stabla u drvenim posudama nagomila-

nim nasred dvorišta. Zatim je naš vozač, čije su široke lanene gaće prekrivale ceo prednji deo sedišta (ovde taj odevni predmet zovu „goca”), pucnuo svojim velikim bičem iznad četiri mala konja, pa su oni istovremeno potrčali i naše putovanje je počelo.

Dok smo se vozili, zahvaljujući lepoti krajolika, ubrzo sam zaboravio jezive slutnje. Međutim, da sam poznao jezik, ili bolje rečeno jezike kojima su govorili moji saputnici, možda ih se ne bih tako lako rešio. Pred nama se prostirala zelena brežuljkasta zemlja, s pokojim strmim brdašcem, okružena šumarcima ili seljačkim kućama, čiji je zabat bez vrata i prozora bio okrenut putu. Posvuda se prostiralo mnoštvo procvetalih vočki, jabuka, šljiva, krušaka i trešanja. Dok smo se vozili pored njih, zapazio sam kako je zelena trava pod drvećem bila prošarana popadalim laticama. Put je zavijao među brežuljke koje u ovome području nazivaju „Midland”, pa se gubio oko travnatih zavoja, ili bi ga ispresecali razvučeni ogranci borovih šuma, koje su se često spuštale niz obronke brežuljaka poput plamenih jezičaka. Put je bio krševit, ali uprkos tome činilo se kao da jurimo grozničavom brzinom. Tada mi još nije bilo jasno šta znači ta žurba, ali kočijaš očigledno nije nameravao da izgubi ni trenutak, želeći da što pre dođe do Borgo Prunda. Rekli su mi da je ovaj put leti odličan, ali da još uvek nije popravljen od zimskih snegova. Po tome se razlikuje od većine puteva u Karpaticima, jer staro predanje nalaže da putevi ne smeju da budu previše dobro održavani. Zemljoposjednici ih kroz istoriju nisu popravljali kako Turci ne bi pomislili da nameravaju da tim putem dovedu vojnike iz inostranstva i da na taj način završe rat kom se već odavno nije naslućivao pobednik.

Sa one strane blagih zelenih midlandskih brežuljaka, prema strmim obroncima samih Karpata, uspinjale su se ogromne šumske kosine. Uzdizale su se i sleva i zdesna, dok ih je poslepodnevno sunce obasjavalo punim sjajem i izmamljivalo sve raskošne boje ovoga prekrasnog planinskog lanca, od tamnoplave i purpurne u senkama vrhova, do zelene i smeđe na mestima gde su se mešali trava i kamen. Sve je to bilo dopunjeno beskrajnim krajolikom krševitog stenja i uspravnih litica, koje su i same nestajale u daljini i ustupale mesto veličanstvenim snežnim vrhovima. Ponegde bi se

ukazivale moćne pukotine u planini, kroz koje bismo često videli, sada kada je sunce počelo da se spušta, beličasto presijavanje slapova. Jedan od mojih saputnika dodirnuo mi je ruku kad smo zaobišli podnožje jednog brda i izbili na mesto s kojeg se video uzvišeni, snegom prekriveni planinski vrh koji je, kako smo vijugali po neravnom putu, izgledao kao da se nalazi tačno ispred nas.

– Gledajte, Isten szek! Božji presto! – reče moj saputnik i pobožno se prekrsti. Dok smo tako vijugali u nedogled, a sunce tonulo sve niže i niže, oko nas su počele da se skupljaju večernje senke. Taj prizor je pojačala činjenica da se zalazeće sunce još uvek odražavalo na snežnom planinskom vrhu, koji je sada naizgled svetlucao u prefinjenoj nijansi prigušene ružičaste boje. Povremeno bismo se mimoišli sa slikovito odevenim Česima i Slovacima, ali zapazio sam da je gušavost ovde strahovito rasprostranjena. Uz put su se nalazili mnogobrojni krstovi i kad bismo prolazili pored njih, moji bi se saputnici prekrstili. Neretko bi neki seljak ili seljanka klečali pred kapelicom. Nisu se čak ni okretali prema nama dok smo prolazili, već su se s takvim žarom predavali molitvi da su bili slepi i gluvi za spoljni svet. Mnoge stvari iz tog područja nikad pre nisam video; plastove sena među drvećem, na primer, a povremeno bismo naišli i na predivne guste šumarke žalosnih vrba čije su bele grane svetlucale poput srebra kroz nežno zelenilo lišća. Tu i tamo bismo se mimoišli s ponekim jednostavnim seljačkim kolima – s dugim zmi-jolikim nizom pršljenova – prilagođenim zahtevima neravnog puta. Na takvim bi kolima redovno sedela povelika grupa seljaka koji su se vraćali kući, od Čeha u belim kožusima do Slovaka u raznobojnim. Slovaci su nosili sekire, nasadene na dugačke motke poput koplja. Kako je padao mrak, počinjalo je da bude vrlo hladno i sve gušći suton kao da se stopio sa jednoličnom tamnom maglom senki drveća, hrasta, bukve i bora, premda su se u dolinama koje su bile duboko usečene među strmim brežuljcima, kako smo se uspinjali kroz prevoj, mračne jele isticale na pozadini snega zaostalog još od zime. Povremeno, dok bi put prolazio kroz borove šume koje su se u mraku naizgled sklappale oko nas, golema količina sivila kojim je drveće bilo prošarano proizvodila je jako čudnovat i svečan dojam koji je rasplamsavao maštu i izazivao turobne misli, začete nešto ra-

nije te večeri, kad je zalazeće sunce naglasilo neobični reljef oblaka sablasnog izgleda; čini se da se u Karpatima takvi oblaci neprestano valjaju nad dolinama. Ponekad bi brežuljci bili toliko strmi da su konji, uprkos kočijaševoj žurbi, napredovali veoma polako. Poželeo sam da siđem i hodam im uz bok, kao što je običaj u mojoj domovini, ali kočijaš nije hteo ni da čuje.

– Ne, ne – rekao je – ne smete ovde da hodate; ima izuzetno opasnih pasa. – Posle toga, kao da želi da se zlokobno našali, jer osvrnuo se kako bi proverio jesu li se ostali putnici nasmešili s odobravanjem, dodao je: – A mogli biste još koješta slično da doživite pre spavanja. Zastao je na trenutak tek jednom prilikom, kako bi zapalio svetiljke.

Kad se smračilo, učinilo mi se da je putnike obuzelo neko uzbuđenje i sve vreme su mu se obraćali, jedan za drugim, kao da ga podstiču da vozi još brže. Nemilosrdno je bičevao konje svojim dugačkim bičem pa ih uz besomučne povike terao u što brži trk. Kroz mrak sam ugledao pred nama sivu svetlost, kao da se tamo nalazi neki prolaz kroz brda. Putnici su se još jače uzбудili; kočija se mahnito njihala na svojim snažnim kožnim branicima i ljuljala se poput broda na nemirnom moru. Morao sam da se pridržavam. Put je postupno postao ravniji i činilo se da letimo. Planine su nam se naizgled primakle sa svake strane i mrko nas gledale odozgo – ulazili smo u prevoj Borgo. Nekoliko mi je putnika, jedan za drugim, ponudilo poklone, koje su mi gurali u ruke toliko dobronamerno da nisam mogao da ih odbijem; bili su vrlo čudnovati i raznovrsni, ali svaki mi je bio darovan od srca, uz ljubaznu reč i blagoslov i uz onu neobičnu mešavinu bojažljivih pokreta koje sam video ispred hotela u Bistrici – znak krsta, pa zaštita od uroka. Dok smo tako žurili, kočijaš se nagnuo napred, pa nad obe strane kočije, sasvim preko njenih krajeva, budno zverao u tamu. Bilo je očigledno da se događa nešto vrlo uzbuđljivo ili da bi svakog trenutka moglo da se dogodi, ali iako sam svakog putnika posebno zapitao o čemu se radi, niko nije hteo da mi pruži ni najkraće objašnjenje. Ovakav je nemir potrajao još neko vreme; na kraju smo pred sobom ugledali kako se prevoj otvara prema istoku. Na nebu su se valjali mračni, gusti oblaci, a u vazduhu se osećala teška, preteća grmljavina. Činilo se

kao da planinski lanac razdvaja dva klimatska područja, pa da ulazimo u oluju. Sad sam već i sam pogledom tražio prevozno sredstvo koje će me odvesti do grofa. Svakog trenutka sam očekivao da će se u tami ukazati blještanje svetiljki, ali svuda je vladao mrak. Jedina svetlost dolazila je od treptavih zrakova naših svetiljki kroz koju se para s naših gonjenih konja uzdizala poput belog oblaka. Sad smo mogli da vidimo peskoviti put koji je, beličast, ležao pred nama, ali na njemu nije bilo traga nikakvom vozilu.

Putnici su se opustili uz uzdah olakšanja, kao da su se narugali mom razočaranju. Već sam razmišljao šta da radim, kad je kočijaš pogledao na svoj sat i rekao ostalima nešto što sam jedva čuo, jer je bilo izgovoreno tihim i prigušenim glasom.

Učinilo mi se da je rekao "Poranili smo sat vremena." Zatim se okrenuo prema meni, i rekao na nemačkom, gorem i od mog: – Ovde nema nikakve kočije. Her, ipak vas niko nije dočekao. Sad pođite s nama u Bukovinu, pa se vratite prekosutra, ili za tri dana. Bolje bi bilo za tri dana.

Još dok je govorio, konji su počeli da njište, frkću i divlje se propinju tako da je kočijaš morao da ih pridrži. Uz vrisak seljaka koji su se redom prekrstili s leđa nam je dojurila laka kočija s četiri konja, prestigla nas i zaustavila se pored putničke kočije. Uz bljesak naših svetiljki koje su osvetlile konje video sam da su to predivne životinje, crne poput ugljena. Terao ih je neki visoki muškarac dugačke smeđe brade, s velikim crnim šeširom, koji kao da je krio svoje lice od nas. Mogao sam da vidim tek svetlucanje njegovih izrazito blistavih očiju, koje su se doimale crvenima dok se okretao prema nama.

– Večeras ste poranili, prijatelju moj – rekao je kočijašu.

– Her Englez je u žurbi – promuća čovek, na šta mu je neznanac odvratio: – I valjda ste ga zato ubeđivali da produži za Bukovinu. Ne možete vi mene da prevarite, prijatelju moj; previše ja toga znam, a konji su mi brzi.

Govoreći to, nasmešio se i svetlost je pala na njegova usta surovog izgleda, vrlo crvenih usana, s oštrim zubima, belim poput slonovače. Jedan od mojih saputnika prošaptao je drugome stih iz Burgerove „Lenore“: Denn die Todten reiten schnell... (Jer mrtvi putuju brzo). Nepoznati vozač je očigledno čuo te reči, jer je podigao pogled uz blistavi osmeh. Putnik je pogledao na drugu stranu, isporučivši istovremeno dva prsta i prekrstio se.

– Dajte mi njegov prtljag – reče kočijaš; potom su moje torbe s velikom okretnošću smeštene u laku kočiju. Sišao sam sa putničkih kola, dok im je laka kočija stajala uz bok. Kočijaš mi je pomogao, uhvativši me za ruku čeličnim stiskom; očito je bio strahovito snažan. Bez reči je zatresao uzdama, konji su se okrenuli i mi smo utonuli u tminu prevoja.

Pogledavši za sobom, video sam paru koju su pri svetlu svetiljki ispuštali konji, a na njoj su se ocrtavale prilike mojih donedavnih saputnika koji su se krstili. Kočijaš je pucnuo bičem i podvknuo konjima koji su pojurili putem prema Bukovini. Dok su zamicali u tamu, osetio sam neku čudnovatu hladnoću i obuzeo me je osećaj usamljenosti; ali preko ramena mi je prebačen ogrtač, a preko kolena pokrivač i vozač je rekao na savršenom nemačkom: – Noć je hladna, mein Herr, a moj gospodar grof zamolio me je da se dobro pobrinem za vas. Pod sedištem imate pljosku ovdašnje šljivovice, bude li vam zatrebala.

Nisam se poslužio, ali ipak je bilo utešno znati gde se rakija nalazi. Osećao sam se pomalo neobično i poprilično preplašeno. Da sam imao ikakvu drugu mogućnost, mislim da bih posegnuo za njom, radije nego da se i dalje upuštam u ovo noćno putovanje. Kočija je jurila velikom brzinom bez skretanja, a zatim smo zaokrenuli pun krug i produžili nekim drugim ravnim putem. Učinilo mi se da neprestano idemo po istom delu puta. Stoga sam potražio neku orijentacionu tačku i utvrdio da sam u pravu.

Poželeo sam da zapitam kočijaša šta bi to trebalo da znači, ali sam se zapravo bojao tako da postupim, jer sam pomislio kako u mom položaju nikakav protest ne bi bio koristan ako je već nameravao da produži putovanje. Međutim, malo-pomalo počelo je da me zanima koliko je vremena prošlo, pa sam zapalio šibicu i pri njenoj svetlosti pogledao na sat – bilo je nekoliko minuta pre ponoći. To me je malo preplašilo jer su, pretpostavljam, nedavni događaji pojačali u meni sujeverni strah od ponoći. Čekao sam da vidim šta će da se dogodi uz mučan osećaj neizvesnosti.

Kod neke seljačke kuće daleko niz put počeo je da zavija pas. Bilo je to dugotrajno, mučno kukanje, kao da je izazvano strahom. To je prihvatio i neki drugi pas, pa još jedan, i još jedan, sve dok, nošeno vetrom koji je sada tiho strujao kroz prevoj, nije počelo di-

vlje zavijanje koje kao da je dopiralo iz cele zemlje, ili se barem sticao takav utisak u mrkloj noći. Pri prvom urliku konji su počeli da se otimaju i propinju, ali kočijaš im je rekao nešto umirujuće i oni se smirili, iako su drhtali i znojili se kao posle trčanja prouzrokovanog naglim strahom.

Zatim je negde u daljini, s planina na obe naše strane, počelo još glasnije i oštrije zavijanje – bili su to vukovi. To zavijanje proizvelo je podjednak utisak i na konje i na mene; spopala me je želja da skočim s kočije i pobegnem, dok su se konji ponovo propeli i počeli besomučno da se otimaju tako da je kočijaš morao da upotrebi svu svoju silnu snagu kako bi ih zadržao. Pa ipak, za nekoliko minuta uši su mi se navikle na taj zvuk, a konji su se dovoljno smirili tako da je kočijaš mogao da siđe s kočije i stane pred njih. Milovao ih je i tepao im i šaputao nešto na uho, kao što sam čuo da rade krotitelji konja, i to sa izvanrednim učinkom, jer su zbog njegovog milovanja opet postali sasvim krotki, iako su i dalje drhtali.

Kočijaš se vratio na svoje mesto, mahnuo uzdama i krenuo velikom brzinom. Ovaj put, nakon što smo došli do udaljenog kraja prevoja, iznenada je skrenuo na neki uski drum koji se pod ostrim uglom odvajao udesno.

Uskoro smo bili okruženi drvećem koje se povremeno nadvijalo nad sam put, pa smo se vozili kao kroz tunel; dok su nas velike namrštene stene odvažno čuvale s obe strane. Premda smo bili u zavetrini, čuli smo kako vetar jača, jer zavijao je i zviždao među stenjem, a grane drveća lupale su jedna o drugu dok smo prolazili. Postajalo je sve hladnije i hladnije i počeo je da pada sitan, suv sneg, tako da smo uskoro, zajedno sa svime oko nas, bili prekriveni belim prekrivačem. Oštar vetar i dalje je nosio zavijanje pasa, iako je ono sve više slabilo kako smo napredovali.

Uurlanje vukova činilo se sve bližim i bližim, kao da se skupljaju oko nas sa svih strana. Strahovito sam se preplašio, a konji su delili moj strah. Međutim, vozač se nije ni najmanje uznemirio; i dalje je okretao glavu levo-desno, a ja nisam video ništa u mraku.

Odjednom, u daljini s naše leve strane ugledao sam neki slabšni, treperavi, plavičasti plamičak. Kočijaš ga je opazio istovremeno. Odmah je zaustavio konje, skočio na tlo i nestao u tami.

Nisam znao šta da radim, pogotovo s obzirom na to da se zavijanje vukova još više približilo. Dok sam se kolebao, kočijaš se iznenada vratio i bez reči seo na svoje mesto, pa smo nastavili putovanje.

Verovatno sam zaspao i neprestano sanjao taj isti događaj, jer se on ponavljao u nedogled i kad sada razmišljam o tome, deluje mi poput užasne more. Jednom prilikom plamičak se pojavio toliko blizu puta da sam čak i u mraku koji nas je okruživao mogao da vidim šta radi kočijaš. Brzo je otišao do mesta gde se uzdigao plamičak, koji mora da je bio vrlo slabašan jer uopšte nije osvetljavao mesto oko sebe. Zatim je skupio neko kamenje i složio ga u određeni oblik. U jednom trenutku došlo je do čudnovate optičke varke: kad je stao između mene i plamička, nije ga zaklonio jer sam i dalje video sablasno treperenje. To me je preplašilo, ali kako je trajalo tek trenutak, pretpostavio sam da su me, zbog naprezanja u mraku, prevarile oči. Neko vreme nije bilo tih plavičastih plamičaka i pojurili smo dalje kroz noć uz urlikanje vukova, koji kao da su nas pratili u krugovima.

Na kraju je došao i trenutak kad je kočijaš otišao dalje nego pre i za vreme njegovog odsustva konji su počeli da drhte jače nego ikad, da frkću i njište od straha. Nisam mogao da odredim razlog, jer zavijanje vukova beše u potpunosti prestalo. Međutim, upravo u tom trenutku pored izlomljenog vrha neke zgurene, borom obrasle gudure, ukazao se mesec koji kao da je plovio kroz crne oblake i pri njegovoj svetlosti sam ugledao oko nas obruč vukova, belih zuba i isplaženih crvenih jezika, dugih, žilavih nogu i kudrave dlake. U ovoj jezivoj tišini bili su još sto puta strašniji nego kad su urlikali. Skamenio sam se od straha. Tek kad se čovek suoči s takvim grozotama, postaje svestan njihove stvarne snage.

Svi vukovi su istovremeno počeli da zavijaju, kao da mesečina ima neki poseban uticaj na njih. Konji su poskočili i propeli se, bespomoćno gledajući oko sebe, tako silovito kolutajući očima da je to bilo bolno gledati. Ipak, živi obruč užasa okruživao ih je sa svih strana i silom su morali da ostanu unutar njega.

Doviknuo sam kočijašu da se vrati, jer mi se činilo da nam je jedina šansa pokušaj proboja kroz obruč vukova. Povikao sam i počeo da udaram po boku kočije, nadajući se da ću tom bukom

odagnati vukove s te strane, pa mu pružiti priliku da dođe do nas. Ne znam kako je stigao, ali čuo sam kako mu se glas zapovednički uzdiže. Pogledao sam prema mestu sa kog je dopirao taj zvuk i ugledao ga kako stoji na putu. Kad je zamahnuo svojim dugim rukama, kao da gura neku nevidljivu prepreku, vukovi su ustuknuli i počeli da odlaze. Upravo u tom trenutku, gusti oblak je prešao preko mesečevog lica, tako da smo se ponovo našli u mraku.

Kad sam opet mogao da vidim, vozač se peo u kočiju, a vukovi behu nestali. Sve je to bilo toliko čudnovato i jezivo da me je obuzeo veliki strah, pa sam se bojao da progovorim ili se pomerim. Vreme kao da je stalo dok smo jurili dalje, sada u gotovo potpunoj tmini, jer su tamni oblaci zaklonili mesec.

Neprestano smo se peli, tek povremeno nakratko silazeći, ali uglavnom smo išli nagore. Odjednom sam postao svestan da kočijaš uvodi konje u dvorište ogromnog oronulog dvorca, a čijih visokih crnih prozora nije dopirao ni tračak svetlosti i čija se nepravilna crta izlomljenih bedema videla na pozadini neba, obasjana mesečinom.

2. DNEVNIK DŽONATANA HARKERA (nastavak)

5. MAJ

Valjda sam zaspao tokom vožnje, jer da sam bio potpuno budan, svakako bih zapazio da se približavamo tako jedinstvenom mestu. U mraku je dvorište delovalo vrlo prostrano, a kako je iz njega vodio put kroz više tamnih prolaza smeštenih ispod velikih lukova verovatno se činilo i većim nego što je zaista bilo. Još nisam imao prilike da ga vidim pri dnevnom svetlu.

Kad se kočija zaustavila, vozač je skočio na tlo, pa mi je pružio ruku kako bi mi pomogao da siđem. I opet sam, hteo ne hteo, zapazio njegovu veliku snagu. Ruka mu je doslovno bila poput čelične stege kojom bi mogao da mi smrska šaku kad bi mu se to prohtelo. Izvadio je moje stvari i spustio ih na zemlju pored mene, dok sam ja stajao pored jednih velikih vrata, starih i načičkanih velikim čeličnim klinovima, ugrađenih u dovratnik od teškog kamena. U prigušenoj svetlosti mogao sam da vidim čak i to da je kamen raskošno izrezbaren, ali da su rezbarije u velikoj meri pohabane od starosti i klimatskih uslova. Dok sam stajao, vozač je ponovo skočio na sedište i zatresao uzdama; konji su jurnuli napred i čitava je zaprega nestala u jednom od mračnih otvora.

Stajao sam u tišini tamo gde sam se zatekao, jer nisam znao šta da radim. Nije bilo ni traga nekakvom zvonu ili zvekiru; nije bilo verovatno da bi moj glas prošao kroz one smrknute zidine i zamračene prozore. Vreme koje sam proveo u čekanju činilo se gotovo

beskrajnim i počele su me opsedati zle slutnje i bojazni. Na kakvo sam to mesto došao i među kakve ljude? U kakvu sam se zlosretnu pustolovinu upustio? Je li ovo bio uobičajen događaj iz života trgovca nekretninama koji je došao kako bi protumačio jednome strancu proces kupovine poseda u Londonu? Trgovac nekretninama! Mini se to ne bi dopalo. Sad sam pravni zastupnik, jer sam baš pre puta dobio vest da sam uspešno položio ispit; tako sam sada pravi pravcati pravni zastupnik! Počeo sam da trljam oči i da se štipkam kako bih utvrdio jesam li budan. Sve mi se to činilo poput neke strašne noćne more i očekivao sam da ću se iznenada probuditi i zateći se kod kuće, dok zora nadire kroz prozore, kao što bih se ponekad osećao posle prenapornog dana. Međutim, moja koža je reagovala na štipkanje, a ni oči mi se nisu dale zavarati. Bio sam sasvim budan, i to u Karpatima. Preostalo mi je jedino da budem strpljiv i pričekam dolazak jutra.

Baš kad sam dolazio do tog zaključka, čuo sam teške korake koji su mi se približavali s druge strane velikih vrata, pa sam kroz pukotine ugledao žmirkanje svetlosti koja mi se približavala. Usledilo je zveckanje lanaca i škripa masivnog zastora kojeg je neko pomaknuo u stranu. Uz glasnu zveku koja je svedočila o mnogo vremena tokom kojeg se brava nije koristila, okrenuo se ključ i velika vrata su se otvorila.

S druge strane stajao je jedan visoki starac, glatko obrijan, izuzevši vrlo dugačke brkove, odeven u crno od glave do pete, bez ijedne boje na sebi. U ruci je držao prastaru srebrnu svetiljku u kojoj je plamen goreo bez ikakvog odvoda za dim ili staklene kugle i bacao dugačke nemirne senke dok je treperio na promaji kraj otvorenih vrata. Starac mi je otmenim pokretom desne ruke dao znak da uđem, pa rekao na odličnom engleskom sa neobičnim izgovorom: – Dobro došli u moju kuću! Uđite svojom slobodnom voljom! Nije načinio ni korak da mi krene u susret, već je ostao da stoji poput kipa, kao da ga je izraz dobrodošlice skamenio. Međutim, u trenutku kad sam prekoračio prag žustro je krenuo napred, ispružio ruku i tako silovito se rukovao sa mnom da sam trepnuo od bola, a taj je učinak bio pojačan činjenicom da mu je ruka bila hladna poput leda; sličnija ruci mrtvaka nego ruci živog čoveka.